

مطبعه و اداره خانه اختر
در راسته بابعالی است نمرة ۲۵
در کارهای متعلق بداره به آقا محمد ظاهر
رجوع میشود
اسامی وکلای کرام در ممالک دور و نزدیک
گاهی در صفحه آخرین نکاشته خواهد شد
روز پنجشنبه ۱۵ ذی الحجه سنه ۱۲۹۷
۶ تشرین ثانی رومی و ۱۸ ماه اکتوبر ۱۸۸۰

تعارف بدلات سالیانه
دارالسعادة اسلامبول ۰۳ مجیدی سیم
دیگر ممالک محروسه عثمانیه ۷۵ فروش صاغ
ممالک محروسه ایران ۲۵ قران
ممالک هندوستان و بنادر ۱۵ روپی نقره
ممالک روس و قفقاز ۱۵ روبل کاغذی
ممالک اروپ و عربستان ۲۵ فرانک
یک نسخه ۶۰ پاره است
اجرت پوست همه جابجاءه اداره است

این نامه از هر کونه وقایع و اخبار و از سبسیات و پولیتیک و علم و ادب و دیگر منافع عامه سخن می گوید
و نوشتجات سودمند را بامتنان می پذیرد
و نوشتجات سودمند را بامتنان می پذیرد
صاحبش نباید استرداد بکند
کاغذهایی که پول پوست ندارد قبول نخواهد شد

تکرارها

از اتن ۷ ذی حجه مسیو کوموندروس
رئیس وزرای یونان در مجلس مبعوثان اظهار
داشته است که اینک شایع شده است از جانب
دولت انگلیس بیونانستان کاغذی فرستاده شده
ضمناً دولت یونان را سپارش نموده است که
در کارها بصبر و تأنی رفتار نماید بکلی بی اصل
است و از عدم ورود آنکونه کلغذ بمجلس
مبعوثان خاطر جمعی داده است

رئیس مشارالیه علاوه بر این در مجلس مبعوثان
بیان نموده است که بمقدار حاضر قشون
یونان ده هزار نفر دیگر مع بیست و چهار عراده
توپ افزوده خواهد شد

رئیس مشارالیه در جواب سؤالی گفته
است نوشتجاتی را که متعلق بکارهای سیاسی است
اکنون را بمجلس نشان دادن برخلاف منافع مملکت
است بنابراین از دادن نوشتجات مذکور بمجلس
مبعوثان استنکاف نموده است

از پاریس ۸ ذی حجه بمجلس
مخصوص وکلا که دیشب منعقد شده بود لزوم
اعطای ایضاحات کامل را بمجلس مبعوثان تصدیق
نموده است

از وین ایضاً مسیو مارینو بیچ امروز
بحکومت اوستریا بیاننامه اعطا نموده ضمناً اظهار
داشته است که بموجب عهدنامه تجاری که

در میان حکومت صربستان و دولت اوستریا
منعقد شده است اهالی اوستریا در صربستان
بالاترین مساعدات و امتیازات را دارا خواهند شد
بموجب همین بیاننامه استنباط میشود که بزرگترین
اشکالاتی که پیشتر در باب عقد همین عهدنامه
تجارتی واقع شده بود از میان برداشته شده است
در اغرام زلزله واقع شده بهمین جهت سه میلیون
فلورین باهالی آنجا خسارت وارد شده است

از لندن ایضاً اخبارنامه (منجستر
کواردیان) میگوید در میان دولتهای فرانسه
و المان و اوستریا مذاکره شرطنامه در باب
تحدید حدود یونان جاری بوده است بموجب
مذاکرات مذکور مقرر بوده است که (ینکی شهر)
بیونانستان و اکذار شده (یانیه) در داخل قلمرو
عثمانی بوده باشد

از پاریس ایضاً قهرائی را که اخبارنامه
(منجستر کواردیان) در باب تحدید حدود یونان
در صحایف خود نقل نموده در اینجا در (پاریس)
تکذیب کرده شد

از پاریس ایضاً مسیو بودری داسنی
که اعضای مجلس مبعوثان و از هواخواهان
خانواده (پوناپارت) است روز سه شنبه گذشته
از مجلس مبعوثان بیرون شده بود مومی الیه امروز
باصرار میخواست که در مذاکرات مجلس در موقع
مخصوص خود حاضر باشد بنابراین بمجلس مذاکرات را
تعطیل نموده خدمتکاران مجلس را امر نموده
مومی الیه را از مجلس بیرون انداختند پس از آن
دوباره بمذاکرات آغاز نموده در باب پولیتیک

عمومی از هیئت وزرای دولت سؤالی بمیان آورده
شده در آن سخن بکثرت آراء مجلس مراجعت لازم
آمده در مقابل یکصدوسی و هفت رای دو بیست
و نود و هفت رای از هیئت حاضر وزرای
فرانسه اظهار اعتماد و امنیت نموده اند

از نیس ایضاً ناخرشی پرنس بسمارک
روی به بهبودی گذاشته است

از اسماعلیه ایضاً از اول همین ماه
اوکتوبر فرنیکی تادم ماه مذکور از قنال سوش
چهل و چهار فروند کشتی عبور نموده از کشتیهای
مذکور نصد و چهل و یک هزار فرانک رسم
مرور گرفته شده است

از وین ۸ ذی حجه دیروز در (اغرام)
در هنگامیکه مجلس عمومی (خرواستان) آماده
اجتماع بود زلزله سختی از اولی واقع شده است
بنابر این اجماع مجلس عمومی بتأخیر افتاده
است

از وین ایضاً مسیو کالی در باب عهدنامه
تجارتی اوستریا و صربستان حاصل شدن
موالفت افکار را تصدیق نموده است

از پترسبورگ ایضاً امروز در یک
مجلس محاکمه پولیتیک پنجنفر بکیفر اعدام و یازده
نفر بحبس دائمی محکوم علیه شدند

از لندن ۱۰ ذی حجه (سیراستافورت
نوردقوت) وزیر سابق مالیة انگلستان دیروز
خطابه خوانده ضمناً اظهار داشته است که

هیئت سابق وزرای انگلستان آرزومندین هستند که با بعالی احکام عهدی را اجرا نماید . ولی در ایباب بوجهی تدبیر سخت گیری را بر بند با بعالی صواب نمیداند . علاوه بر آن گفته است در باب مسئله یونان دولت انگلیس به خوااهی و ناستان جنگ نتواند کرد .

✽ از طهران ایضا ✽ عسکر ایران ساوجبلاغ را ضبط کرده است . در اطراف شهر ساوجبلاغ در میدان جنگ نعلش دو هزار کرد در زمین مانده است . اگراد در مسافت دوازده میل شهر (ارومیه) برای خود شان موقعی مستحکمی قرار داده اند .

✽ از پترسبورگ ۱۲ ذی حجه ✽ از جمله چند نفر قصرین پولیتیک که از جانب محکمه باعدام و قتل آنان حکم شده بود اعلا حضرت امپراتور روس از سر قتل چهار نفر آنها گذشته است .

✽ از پترسبورگ ایضا ✽ امروز دونفر از قصرین پولیتیک صلب و اعدام کرده شده است .

✽ توجیبات ✽

بمده عطف و قناب نجیب بیک افندی از اعضای شورای دولت رتبه بالا .

بجناب دولتمآب مظفر پاشا امین شهر اول درجه نشان عالی عثمانی .

بسعدتمآب محمد باشم، میرلوا (میرنج) دوم درجه نشان ذیشان مجیدی .

بجناب دولتمآب عثمان پاشای نازی مشیر مابین همایون نشان عالی امتیاز .

بجناب دولتمآب اسماعیل پاشا مشیر اردوی خاصه نیز نشان عالی امتیاز .

بجناب دولتمآب جدی پاشا سرقرنای اعلا حضرت پادشاهی یکقطعه نشان ذیشان مرصع مجیدی .

بجناب سیادت وسعدتمآب شریف هبداه پاشا برادر عالی کهر شریف حسین پاشای مرحوم امیر سابق مکة مکرمه اول درجه نشان ذیشان مجیدی .

بسعدتمآب شریف حسین پاشا برادرزاده مرحوم مشارالیه دوم درجه نشان ذیشان مجیدی .

بجناب دولتمآب نصرت پاشا نخستین درجه نشان عالی عثمانی .

بجناب عطف و قناب اسعد بیک افندی سفیر کبیر دولت علیه مقیم پاریس اول درجه نشان عالی عثمانی .

بجناب منیر بیک افندی ناظر تشریفات عمومی و ترجمان دیوان همایون نشان عالی عثمانی از درجه نخستین .

بسعدتمآب نجیب پاشای فریق مابین همایون یکقطعه نشان عالی عثمانی از درجه اولی .

بسعدتمآب عثمان بیک افندی قرنای دوم اعلا حضرت پادشاهی نخستین درجه نشان ذیشان مجیدی .

بمزمآب رشید بیک افندی از قرنای اعلا حضرت پادشاهی سوم درجه نشان عثمانی .

بسعدتمآب محمود بیک افندی نیز از قرنای شاهانه چهارم درجه نشان عالی عثمانی احسان فرموده شده است .

داخلیه

بجناب دولتمآب تقی الدین پاشا که تازه بوالیکری بغداد معین شده اند به همراهی سعادتآب عزت پاشای فریق کوماندان اردوی همایون ششم که نیز تازه مامور شده روز شنبه گذشته از در سعادت حرکت و بصوب محل ماموریت خودشان عزیمت نموده اند .

اخبار نامهای بیک اوغلی مینویسند . فرمان عالی امتیاز معدن زغال سنگی که در قصبه (ارکلی) واقع است نوشته شده است و در ظرف چند روز دیگر اراده سنیة اعلا حضرت پادشاهی در ایباب صادر خواهد شد .

(مسیو فیس باتریک) از اعضای مجلس

پارلمنت انگلستان از راه (وارنه) چند روز پیش ازین بدر سعادت وارد شده در (اوتل بیرانس) که در بیک اوغلی واقع است منزل نموده است .

بجناب مسیو نو بیکوف سفیر روس روز جمعه گذشته بعزم ملاقات اعلا حضرت امپراتور روس که در (لیوادی) هستند از در سعادت حرکت نموده بلیوادیای عزیمت کرده است . در غاب سفیر مشارالیه (مسیو اونو) نایب اول سفارت مشار الیه سمت مصلحتگذاری دولت مئار الیهارا خواهد داشت .

(مسیو کوربت) که از جانب دولت انگلیس مامور بسفارت اتن (پای تخت یونان) و از چند روز باینطرف در اسلامبول بود اینروزها از در سعادت بمحل ماموریت خود عزیمت نموده است .

برروز که روز سوم عید بود در ساعت هفت نیم بر حسب اخبار مخصوص و بقاعده هرساله جناب جلالتمآب معین الملک سفیر کبیر ایران برای تبریک عید سعید اضحی که بزرگترین اعیاد اسلام است مابین همایون ملوکانه عزیمت و شرفیاب از حضر مقدس اعلا حضرت پادشاهی شده اند .

بجناب جلالتمآب معین الملک سفیر کبیر ایران روز یکشنبه گذشته از سفارتخانه بیلاق واقع در (بیک) بسفارتخانه اسلامبول نقل فرموده اند .

از جانب دولت علیه ایران بعالیجاه بجدت همراه آقا میرزا محمد هادی بیک کارپرداز ایران مقیم ولایت (اطنه) یکقطعه نشان شیرو خورشید از درجه سوم احسان فرموده شده است .

بجناب دولتمآب رؤف پاشا والی ادرنه روز دوشنبه گذشته از در سعادت بجناب محل مأموریت خود عزیمت نموده است .

سعادتمآبان آصف پاشا و جیل پاشا از فریقان
عسا کرملو کانه برای معاینه و رسیدی استحکامات
(بولایر) و اتمام نواقص آنجاها مأمورا
به (کلیولی) عزیمت نموده اند *

اینفته از (مرسین) و از میر بواسطه واپور
پوست روس بقدر هشتصد نفر عسا کر تازه
بدر سعادت وارد شده است *

(فاؤن) نام واپور انگلیس که مأمور بمعیت
سفارت دولت مشارالیه مقیم در سعادت بود روز
دوشنبه گذشته از اسلامبول بجانب مالطه حرکت
کرده است *

(مسبواسمید) وزیر سابق بحریه انگلستان
که از چندی باینطرف در اسلامبول بود پریروز
طرف مغرب از اسلامبول بجانب از میر حرکت
کرده است *

بموجب خبرهای آخری که از (اشقودره)
رسیده است جناب دولتمآب درویش پاشا عید
سعید اضحی را در (بودکوریچ) گذرانیده پس
از آن برای نصیحت و اقناع نمودن رؤسای اهالی را
بتسلیم اولکون بآنجا عزیمت خواهد نمود *

هرگاه اهالی از قبول نصایح و تسلیم اولکون
استناع نمایند بموجب دستور العمل بابعالی آنرا
بنظر عاصیان حکومت دیده از آنرو حرکت
خواهد نمود *

روزنامه (وقت) در نسخه دیروز تلکرافنامه
(اژانی) را که از طهران در باب فقره آکراد
و ساوجبلاغ بود ترجمه کرده و نوشته است که *

آکراد در دوازده ساعتی ارومی موقعهای مستحکم
ضبط کرده اند! کاش نویسنده روزنامه نخست
اطلاع حاصل میکرد که دوازده ساعتی ارومی
یکجا است و بعد از آن مطلب را مینوشت تا آنکه
اسباب تعجب مردمان آگاه نکردد *

در ضمن
اخبار از اوضاع آنصفحات مینویسم که آنجاها
یکجا است و چگونه مواقع مستحکمه است راست
است خیلی مستحکم است لکن کوههای متسلسل

است که فاصل حدود دو دولت متجاور و مسکن
عبیده دوم و رفقای او است * بنابراین کویا
در ترجمه تلکرافنامه تصرفی کرده است و خواسته
است بفهماند که هنوز اساس اتحاد آکراد و داعیه
جها تکبری آنان مختل الارکان نیست * و جاهای
مستحکم را از محاللات ایران ضبط کرده اند * و خواجه
انصاری علیه رجته الباری میفرماید * الهی
آترا که عقل نداده چه داده *

از وضع بعض محررین اخبار نامهای ترکی
حیرت باید کرد که در این فقره شورش و عصیان
وحشیان آکراد در سرحد دودولت چه قدر
خوشحال شده و چها نوشتند و مینویسند حال
که می بینند کارشان ساخته میشود باز نمیخواهند
آشکار بکویندحتی فراریان را نمی نویسند فرار کردند
میگویند آکراد رجعت کردند * تواری
و محصن را که در جاهای خود شان کرده اند
میگوید موقعهای مستحکم در فلان جای ارومی
گرفته اند !

اخبار از آکراد

از خبرهای رسمی و اژانی تفصیل گرفته
شدن قصه ساوجبلاغ از جانب لشکر یان ایران ست
و انهم فتنه باغیه آکراد بسمت حدود و کسینخته
شدن رشته اتحاد موهوم بی بنیاد *

جناب اعتماد السلطنه مصطفی خان رئیس
نظام آذر بایجان که یک شعبه تأدیه آکراد در زیر
کومانده ایشان بوده از روز حرکت از تبریز
تا کنون کفایت خود شان را در اداره لشکر
و تأدیب اشرار بالوجه ابراز داشته اند *

در حالیکه آکراد بتاخت و تاز و قتل و غارت
و وحشیکریهای خودشان در بلوک مراغه
مشغول بوده اند و قصه (بناب) را محاصره کرده
و جناب فضایل مآب حاجی افاعلی قاضی ایده اه
کتن پوش شده بکمال غیرت با اهالی قصه بمدافعه
پرداخته بوده است * و جناب اعتماد السلطنه
در راه بوده اند همیشه بدو سه فرسخی بناب میرسند
و محصور آجرار میشوند بشک توپ فرمان
داده و بدین واسطه مدافعه کنندگان را قوی
دل و پای ثابت آکراد را سست ساخته اند * پس
از ورود بمیدان قتال بتدایر حسنه پیشوایان اشرار

بد کردار را عرضه آتش هلاک نموده اند *

کلابی آقای مگری حاکم (سردشت) که قریب
عبیده را خورده داخل عصیان شده بود عرصه را
بر خود تنک دیده بزر توپ چنانکه در ایران رسم
است پناه برده از جناب اعتماد السلطنه استدعا کرده
است که رخصت بدهد هزار نفر سوار خود را
بی سلاح تسلیم نماید لکن خود او را با کسانش
توقیف نموده اند * جناب مشارالیه پس
از ساختن کار آنسامان در هفتم همین ماه که روز
ترویه بود قصه ساوجبلاغ را بشوکت تمام گرفته
آکراد بقدر دوهزار مقتول در حوالی قصه
گذاشته رؤسای آنان جزو آقا و قادر آقا پسر عبیده
ثانی و حسین آقا از میان میروند * در ثانی
سوار شاهسون (مشکین) را بسر حسین آقا
که میخواسته است بستکان و اموال و احشام
خود را شبانه از میان ببرد فرستاده دو بیست نفر
کسان او در دست سواران کشته و باقی اسیر
گشته اموال و احشام نیز بتصرف سواران
مذکور درآمده است *

اکنون آکراد در دوازده ساعت دورتر
از شهر ارومی بوده اند * یعنی در کوههای محال
(مرکور) که رأس حدود است و آن کوهها
است که فاصله میان خاک دولتین و جای سکنا سی
عبیده ثانی است *

در سمت ارومی هم مقرب الخاقان اقبال الدوله
امامقلی خان و بعد از آن مقرب الخاقان حاجی تیور
پاشا خان کوشمالهای بسزا و پی در پی باکراد داده
اند و خیلی تلغات از آکراد شده فرار نموده اند *

اکنون که همه بسرحد کشیده اند در این تدبیر
هستند که از دوسه سمت اطراف آنان را گرفته
با مأمورین حدود عثمانی مخبره نمایند که از این
طرف تسامح در گرفتن آکراد نشود و بهمین جهت
بوده است که دولتمآب سامح پاشا را عزل کرده
دولتمآب نافذ پاشا را بجای او منصوب و ماموریت
داده شده است که با جناب مستطاب مشیرالدوله
که اینروزها برای نظم حدود بساوجبلاغ
تشریف برده اند با مشیر اردوی همایون
چهارم مخبره کرده قرار لازم را در گرفتن عبیده
و رؤسای دیگر اشرار و توابع آنان بگذارند *

و ریشه فساد و فتنه را از پای آورند *

چندی پیش از این صورت اعلانی از جانب شخص محترمی بداره اختر رسید و خواهش درج آنرا در صحایف اختر نموده بودند اعلان مذکور در باره راه آهنی است که چند نفر از تجار بغداد امتیاز آنرا از جانب دولت علیه عثمانی تحصیل کرده اند . و حالا میخواهند امتیاز مذکور را بطور شرکت (انونومی) بخصه ها تقسیم نموده و بهر کس که طالب بوده باشد بقیمت معینی بفروشند و قرارداد حصه های مذکور و کیفیت فروش و قرار شرکت و غیره ما را اعلان مینمایند . ولی ما بنسبت اینکه بطور موثق آگاهی حاصل نمودیم که . هنوز از جانب دولت علیه عثمانی اذن فروش حصه بکومپانی مذکور اعطا فرموده نشده است لهذا از نوشتن اعلان کومپانی صرف نظر نمودیم تا اینکه اینروزها در اخبار نامه کرامی (فرهنگ) منطبعه اصفهان دیدیم که . صورت اعلان مزبور را نوشته و مردم را ترغیب بخریدار حصه های آن نموده است . بنابراین برخود لازم و بل واجب دانستیم ترجمه فرمان همایون را که از جانب دولت علیه عثمانی در اینباب بکومپانی مذکور اعطا فرموده شده و یک نسخه آن از جای معتبری بداره رسیده است برای اطلاع همکنان بنویسیم تا آنکه هر کس از اصل مطلب و چگونگی امتیاز و شرایط کومپانی بطور لایق آگاهی حاصل نموده نخست بداند که قوت امتیاز مذکور بچه درجه است تا بیا مطلع بشوند از اینکه هنوز کومپانی مذکور رخصت فروش سندات حصه راه مذکور را از حکومت سنیة تحصیل نموده است . زیرا پیش از همه اقدامات کومپانی باید قانوننامه داخلی شرکت را ترتیب داده بعرض اولیای دولت برساند و پس از آنکه قانوننامه مذکور بملاحظه حکومت سنیة رسید و مخدوری در احکام و شروط آن دیده نشد و طرف تصدیق کردید آنوقت موافق شروطی که در فرمان همایون نوشته شده است رخصت فروش سندات حصه بکومپانی داده خواهد شد . اینک ترجمه فرمان همایون را بجهت مزید اطلاع همکنان ذیلا می نکاریم .

ترجمه فرمان عالیشان

درباب ساخته شدن راه آهنی که متصور است از بغداد تا کربلا ساخته شود در میان مجلس

اداره ولایت بغداد و مؤسسين راه که از معتبران تجار بغداد و از تبعه دولت علیه ام عبدالرحمن وحسين ومصطفی و محمدحسن واحد سليم و محمود سليم و يوسف کرچی و مناجم سليمان دانیل نام کسان هستند مذاکرات بعمل آورده شده مضبوطه مذاکرات مذکور را که دارای پاره مطبعت و بیانات که از طرفین مطرح مذاکره و گفتگو شده و نیز حاوی مهورامضای تأسیس کنندگان مومی الیم بود از جانب وزارت نافع (فوائد) بدقت رسیدگی شده مسوده همان مقاوله نامه تأسیس کنندگان راه اساس مطلب اتخاذ شده مقاوله نامه تازه در اینباب در میان صاحبان امتیاز و وزارت نافع نوشته شده بود بموجب مقاوله نامه مذکور از جانب حکومت سنیة ام در باب ساخته شدن راه آهنی از بغداد تا نجف اشرف که شعبه از بغداد تا خانیقین نیز داشته و عرض آن راه عبارت از یک متر و چهل و چهار سانتیمتر بوده باشد امتیاز و رخصت داده شده است . و صاحبان امتیاز نیز موافق احکام شروطنامه اجرای شرائطی را که در مقاوله نامه مندرج است در عهده گرفته اند . و مدت امتیاز این راه چنانکه در فرمان عالیشان تصریح شده است از تاریخ صدور فرمان تاود و نه سال تمتد خواهد بود و صاحبان امتیاز لایحه و نقشه راهی را که از بغداد تا کربلا ساخته خواهد شد از تاریخ صدور فرمان عالیشان تا مدت یکسال . و لواج و نقشه راهی را که از کربلا به سوی عراق اشرف متصور است در ظرف سه سال . لایحه و نقشه راهی را که از بغداد تا خانیقین ساخته خواهد شد در ظرف چهار سال باید نوشته بنظر صوابدید حکومت سنیة ام تقدیم نمایند . نقشه ها و لواج را که در اینباب از جانب صاحبان امتیاز تقدیم خواهد شد در وزارت نافع تا مدت سه ماه برای اینکه بدقت رسیدگی شود نگاهداشته شده پس از آن قرار داد حکومت بصاحبان امتیاز تبلیغ خواهد کردید . هرگاه در مدت سه ماه قرار داد حکومت از جانب وزارت نافع بصاحبان امتیاز تبلیغ نشود مانند این است که از جانب حکومت سنیة لواج نقشه صاحبان امتیاز پذیرفته شده است بنا بر این مؤسسين حق آنرا توانند داشت که در آنصورت بفعالیات کار آغاز نمایند . در باب اجرای فعلیات کار از جانب دولت علیه ام بکومپانی بهیچوجه معاونت نقدی و تامین تمتع و عهد نشده است . صاحبان

امتیاز را است که خط راه مذکور را بطور مکمل ساخته و همه لوازمات را هر تا انجام مدت امتیاز در نهایت خوبی نگاهداری نموده همه مخارج راه و ضرر و زیان آن نیز بصاحبان امتیاز عائد خواهد شد . و همچنین همه آلات و ادوات ثابت و متحرک و سایر چیزهای لازم که در ساختن راه مقتضی خواهد شد مخارج انجام دادن همه آنها بخود صاحبان امتیاز راجع است .

پس از آنکه لایحه و نقشه هر شعبه از راه مذکور از جانب حکومت تصدیق کرده شد از تاریخ تصدیق تا مدت یکسال و نیم بکار باید شروع بشود و همچنین پس از تاریخ شروع باید اعمال همان شعبه تا دو سال دیگر بانجام برسد .

و نیز صاحبان امتیاز بملاحظه تسهیل و تکثیر معاملات تجارتی مملکت در هر موقع که مقتضی باشد از جمله در مواقع بغداد و (موزیب) و (یعقوبه) که نقطه التصاق رود خانیقین شط و فرات است برای راه آهن موقعا بنا خواهند نمود و در این مواقع سه گانه بر روی رودخانه برای تردد حق ساختن پلها توانند داشت . ولی باید در ساختن پلها تدابیری بکار گیرند که مانع جریان آب و سبب صعوبت تردد کشتیها نشود .

پس از ساخته شدن راهها برای نقل مسافر و اشیاء و امتعه باید شروطنامه جداگانه نوشته شده بتصدیق دولت عرض بشود و بصوابدید حکومت مقدار اجرت نقلی مسافر و اشیاء بموجب تعرفه مخصوص معین بشود و از آنرو اجرت گرفته خواهد شد . چون این کار از جمله کارهایی است که منافع عمومی از آن متصور است لهذا مواقع و اراضی که در گذرگاه راه و در عهده تصرف افراد است صاحبان امتیاز باید آنگونه اراضی و مواقع را باطلاع و صوابدید حکومت موافق نظامنامه استملاک از صاحبان ملک خریداری نموده قیمت مناسب آنرا ایفا و تأدیه نمایند .

درباب پاره اراضی و مواقع که بطور موقت برای عملیات راه لازم است و هرگونه خساراتی را که بجهت ساخته شدن راه با آنگونه اراضی بوقوع میرسد پس از تعیین و بر آورد مقدار حقیقی خسارت باید موافق وضع و قاعده بدل خسارات واقعه را صاحبان امتیاز بخسارت دیدگان برسانند .

هرگاه در میان اراضی مقتضیه راه آهن اراضی خالی دیوانی بوده و در درجه نخستین برای عبور راه لازم آید از جانب حکومت بطور قطعی بجانابصاحبان امتیاز داده خواهد شد و نیز مواقعی که برای ترتیب دادن دستگاهها و آماده نمودن لوازمات و اسباب راه و نیز برای راه انداختن اجاقهای سکی لازم باشد از جانب حکومت سنیه ام بطور موقت و بجانا بشرکت اعطا خواهد کردید ولی بشرط اینکه پس از انقضای مدت امتیاز باز بحکومت اعاده بشود.

هر وقت که صاحبان امتیاز مناسب بدانند وضع ساخته شدن راه مذکور را میتوانند بیک هیئت (شرکت اتونیم) تغییر بدهند ولی مشروط بر اینکه همه اعضای شرکت مذکور از تبعه دولت علیه ام بوده باشند پس از آنکه شرکت مذکور نظامات داخلی خود سازا نوشته بعرض و تصدیق بابعالی مارسانند آنوقت صاحبان امتیاز حقوق و وظائفی را که بموجب همین مقاله نامه بایشان اعطا شده است دارا خواهند کردید و نیز بعد از آنکه نظامات داخلی شرکت از جانب حکومت تصدیق و قبول شد شرکت میتواند سندات حصه بیرون آورده بفروش برساند ولی در صورتیکه نظامات داخلی شرکت بتصدیق و امضای حکومت نرسیده است شرکت حق نشرو فروخت سندات حصه نتواند داشت.

پس از ختام مدت امتیاز بموجب شرطنامه عمومی خطوط راه مذکور باهمه متفرعات و مشتملات آن بدون قیمت و بدل بدولت علیه ام منتقل خواهد کردید. در باب تفسیر و اجرای احکام همین مقاله و شرطنامه در میان صاحبان امتیاز و حکومت سنیه ام هرگونه اختلافات بوقوع برسد موافق قانون عمومی دولت علیه ام در محکمه که فصل و رؤیت دعاوی و اختلافات قانونا راجع بانجا است اختلافات را رسیدگی خواهد شد و این یکی نیز از مقتضیات احکام مقاله نامه مذکور است که در انجمن مخصوص وکلای فحام نیز مناسب و صواب دیده شده کیفیت بطرف اشرف ملوکانه ام عرض و استیذان شده بود بنابراین در باب اجرای احکام آن چنانکه نوشته شده است امر و اراده سنیه ملوکانه ام شرفصدور یافته است که بمقتضای منیف آن عمل کرده شود.

و بموجب احکام مقاله و شرطنامه برای ساخته شدن راه مذکور از بغداد تا کر بلائی معلوم بجای اشرف چنانکه یک شعبه نیز از بغداد تا (خانقین) داشته باشد تا مدت نود و نه سال بکسانی که اسامی آنها در فوق ذکر شد امتیاز داده شد و در اینباب از جانب دیوان همایونم همین امر جلیل القدر صادر شده است که احکام مقاله و شرطنامه مذکور بتمامه اجرا بشود لهذا همین فرمان همایونم بصاحبان امتیاز اعطا کردید.

تحریر فی الرابع والعشرين من شهر جمادی الاولى
لسنه سبع وتسعين و مائین بعدالف.

خارجیه

بموجب خبر تلکراف مخصوص که بتاریخ ۱۲ همین ماه اوکتوبر فرنگی (مطابق هشتم ذی حجه) از تبریز رسیده است جناب مستطاب مشیرالدوله سپهسالار اعظم ایران که پیشتر از مسند سپهسالاری انفصال یافته به پیشکاری مستقل ولایت آذربایجان معین شده بودند از جانب دولت علیه ایران دوباره بسپهسالاری عساکر نصرت مآثر برقرار شده اند. جناب مستطاب معظم الیه بتاریخ فوق بساوجبلاع و سایر مراکز اردوی قشون ایران که مأمور بتأدیب و تنبیه اشقیای اکراد هستند عزیمت فرموده اند که وضع قشون واردورامعاینه و رسیدگی نمایند.

و نیز در تاریخ فوق تلکرافنامه مخصوص دیگر باز از تبریز که مشعر بخبر تأسف اثر وفات نواب شاهزاده غفران و سواده حشمةالدوله جزء میرزا بود رسیده است. نواب غفران مآب مشارالیه در این اواخر بهمراهی دوازده فوج قشون ایران مأمور بتأدیب طایفان اکراد شده بودند در آثنای راه ناخوش شده در منتهای خالک (کروس) و نزدیکی کردستان داعی اجل را لبیک گفته این جهان ناپایدار را بدرود نموده است. نواب مغفرت مآب مشارالیه از اعظم شاهزادگان عظام و از اکابر اولاد نایب السلطنه مغفور بوده در اکثر ولایات ایران سمت حکمرانی داشته چنانکه در خدمات ملکیه بعدل و انصاف وجود موصوف

و مشتهر بودند در فنون لشکر کشی و سرداری و شجاعت نیز بعدیل و از مشاهیر سرداران کار آگاه ایران بودند. در حقیقت از این خبر ملالت اثر وفات نواب مشارالیه جای آن دارد که همه ایرانیان متأسف و متأثر گردند. خداوند سبحانه آن مرحوم را غنوده بستر رحمت و مغفرت خود فرماید.

در ممالک (بلجیک) در میان دو خط راه آهن مصادمه واقع شده در آن هنگام چهارده نفر فوت و بیست و هشت نفر زخمی گردیده است. عده سبب وقوع این قضای ناکهانی از مستی (ماکینست) یعنی ماموری که چرخ حرکت راه در دست او بوده است ناشی شده است زیرا از شدت مستی در نزدیکی شدن دوراه بیکدیگر توانسته است که پیش از وقت چرخ را از سرعت حرکت بازدارد.

دولت چین در باب استرداد قطعه (کلچه) از تصرف دولت روس مشغول جمع آوری قشون و تدارکات است. ولی استعداد عساکر و مهمات چین بدرجه مطلوب نبوده است. باهمه این باز تاکنون در باب قطعه مذکور در میان دولین مذاکرات سیاسی ردوبدل میشود.

تلکرافنامه در چهارم همین ماه اوکتوبر فرنگی از جانب والی هندوستان بلندن رسیده است والی مشارالیه در تلکرافنامه مذکور نوشته است که در بیست و چهارم ماه مذکور از کابل از جانب عبدالرحمن خان امیر افغانستان تلکرافنامه بحکومت هندوستان رسیده است. بنابراین اینکه شایع شده بود در کابل شورش و اختلالی بظهور رسیده و خود امیر عبدالرحمن خان کشته شده است بی اصل بوده است.

در نسخه های پیش نوشته بودیم که عالیجناب فضایل مآب عده العالیجناب حاجی علی اقا قاضی (بناب) در وقتیکه وحشیان اکراد بقصبة بناب هجوم نموده بودند جناب معظم الیه اهالی را جمع نموده و خودشان بشخصه عزم مدافعه و مقابله کرده و سنکرها بسته چند روزی با جعیت قلبی

در مقابل آن جماعت کثیر ایستادی کرده بودند تا اینکه قشون از تبریز بسرکرده کی مقرب الخاقان آقاخان مرئوس رسیده طاعیان اگرادرا عقب نشانیده وقصبه مذکور را از بنجه ظلم و غارت آن کرک صفتان وحشت پیشه خلاصی حاصل شده بود . بموجب کاغذ اخبار نکار تبریز این اقدامات فوق العاده وجان فشانی و غیرت مالانهای جناب معظم الیه در نزد کاشتهان حضرت مستطاب اشرف والا ولیعهد دولت ابد آیت ایران بغایت مستحسن افتاده از کمال قدردانی در ازای این خدمت وجان فشانی به آقای معظم الیه یکشوب عبا احسان والتفات فرموده شده است .

تبریز اخبار نکار تبریز مینویسد . عالیجاه محمد حسین یک بختیاری بامی نفر از سواره بختیاری با سه هزار سواره اگراد چند ساعت بجاده و مقابله نموده و چند نفر از آنها را بخاک هلاک انداخته تنها یک نفر از سواره بختیاری در این جنگ زخم کلوله اگراد از پای در آمده است . و این گونه دلیری وشجاعت که این سواره قلیل بختیاری در این جنگ نموده اند تاکنون دیده و شنیده نشده است .

سیاس خدای را که پس از رسیدن قشون ایران با اگراد تاکنون در همه جنگها فتح و فیروزی پیوسته ملازم رکاب عساکر نصرت مآثر بوده است و پس از این همواره خبرهای فتح و غلبه بسیار معتبرا خواهید شنید .

بموجب خبرهای بسیار موثق که بآداره اختر رسیده است سبب عمده تجاوز شیخ الاشرار عبیده بخاک ایران از اغماض و بی مبالائی و سوء تدبیر والی (وان) و بعضی مأمورین آن صفحات شده است . و نوشتن تفصیل تسامح و تکاسل و اغماض آنان را بیاره ملاحظات مناسب ندیدیم که در صحایف اختر طبع و نشر نماییم . معلوم است که امنای دولت علیه عثمانی برخلاف آنها یکمهل کار آگاهی رفتار فرموده و اقدامات لازمه بکار خواهند برد که این غائله وحشیانه بزودی از میان برداشته شود زیرا در صورت امتداد این غائله بدیهی است که دولت علیه عثمانی زیاده پرد دولت ایران متضرر خواهد شد .

اخبار نامه (استاندارد) بموجب کاغذ

اخبار نکار قندهار میگوید . (مسدرلیل) راپورت مفصلی درباره افغانستان نوشته است راپورت مذکور را خود بلاواسطه در لاهور بوالی هندوستان تقدیم خواهد نمود . مندرجات ومآل راپورت مذکور بقرار ذیل است .

هرگاه در باب وضع افغانستان پولیتیکی بطور قطعی قرارداد شود همه اشکالات که در آن صفحات ظاهر میشود بسهل وزودترین وجهی پایان خواهد آمد .

نخست چنان بنظر میآید که استیلای قندهار را از جانب اهالی ممانعت خواهد شد ولی در ثانی از حسن تدابیر ممانعتی بوقوع نرسیده ساخته شدن راه آهن هر گونه اشکالات را از میان برداشت . بطوریکه مظنون است بهمین وسیله اهالی قندهار از اداره ما (انکلیس) بیشتر خشنود خواهند شد .

در باره حرکات وقوت لشکری وتصورات ابو بخان اطلاعات مادر نهایت محدود است که آن نیز طرف وثوق وخاطر جعی نتواند شد . ولی بطور موثق روایت میشود که خان مشارالیه از خصومت بانکلیسان فراغت ننموده است و دوباره تهیه وتدارک اسباب جنگ و یورش مشغول است . ومظنون است که در این نزدیکی دوباره بقندهار یورش بیاورد .

سرداران افغانستان معتقدین هستند که ابو بخان تا دو سال دیگر استعداد خود را انجام نتواند داد . در صورتیکه مستعد شد نخست بکابل یورش خواهد برد .

هرگاه اقامت اردوی انکلیس در قندهار مقرر بشود برای تأدیب رؤسای (زمین داور) فرستاده شدن فرقه از عساکر انکلیس لازم است . (مسدرلیل) در باب تأثیر نفوذ انکلیس قندهار را بخود کابل ترجیح میدهد . ولی بمناسبت اینکه در باب افغانستان تاکنون از جانب دربار انکلیستان بطور قطعی پولیتیکی اتخاذ نشده و در این باب در میان وزرای دربار اتفاق محکمی حاصل نکرده است بدین سبب بالمحوظ است که باز در افغانستان نایب نا کوار ظاهر بشود . بعلت اینکه طرق وشوارع میان قندهار و هرات در دست تصرف بعضی از رؤسای قبائل است اسباب تجارت بکلی محوشده است .

چون مدت خدمات عسکری انکلیستان کمتر

است و گذشته از آن کمایکه بسک عسکری داخل میشوند بیشتر از ارباب شباب هستند باین همین وضع باره حالات نا کوار را نتیجه میدهد . چنانکه در ماه مارس گذشته بقدر دو پست و پنجاه نفر عسکر از انکلیستان با افغانستان فرستاده شده بود تا کنون از آنجمله پنجاه نفر بموجب راپورت اطبا که قابل خدمات عسکری نبوده بانکلیستان پس فرستاده شد از مابقی هم بقدر هشتاد نفر قابل خدمت هستند .

هرگاه خواسته باشید از مسلک وحرکات ابوب خان حالی باشید مشارالیه از تعرض بانکلیسها فراغت نخواهد نمود و بمنکن نیست که راحت بنشیند . قهره مغلوبی مشارالیه بدرجه که شهرت ومبالغه میدادند نبوده است حقیقت این است که مشارالیه با اختیار خود از اطراف قندهار در رفت . بموجب اطلاعات مخصوصی که حاصل کردم قوت لشکری مشارالیه اکنون بقدر بیست هزار نفر است که بسیاری از لشکریاناش بتفکیهای (هاری مارتینی) مسلح هستند . و از دلائلی که نوشته میشود صحت این قهره معلوم میگردد . بدیهی است که دولت روس از قدیم الایام تاکنون پیوسته در اینگونه مواد پولیتیکی دورو به بکار میرد از یکطرف اظهار یگانگی وخصوصیت و از طرف دیگر ابراز دشمنی و خصومت مینماید . در حالتیکه مسیو کلاستون از اتفاق روس واستقامت پولیتیکی او خاطر جعی میدهد دولت روس افغانان را سلاح داده بر ضد انکلیسها تشویق میکند .

خلاصه هیئت حاضر وزرای انکلیستان که مدعی بر این هستند که افغانستان بانجام رسیده است در این نزدیکی از وقوعات زمان خواهند دانست که خطای بزکی در این باب کرده اند . و ناچار خواهند شد که خطاهای خودشان را در نظر عموم اعتراف نمایند .

در باب سوء اداره عبدالرحمن خان امیر تازه افغانستان اخبار نامه نظامی انکلیستان میگوید .

از جانب اخبار نکار ما که در حدود سمت خراسان ایران است در باب ظلم وتعدی عبدالرحمن خان کاغذی رسیده است که در حقیقت مظالم مذکوره در خارج از دایره تحمل بوده است .

اخبار نکار مینویسد . عبدالرحمن خان میرزا

جعفر نای را با چند نفر دیگر از مسلمانان افغان حبس نموده میرزای موی الیه را صد هزار روپی جریمه و نصف مبلغ جریمه مذکور را نقد و نصف دیگر را ضامن گرفته است که بتسلیط ایضا نماید. بنابراین بعد از ادای مبلغ جریمه از حبس رهایی یافته است.

چون میرزای موی الیه پیشتر مدیر مکر کخانه کابل بوده است لهذا بتهمت اینکه تغلب و اختلاس از وجهه کمر نموده است مستحق حبس و جریمه اش داشته پس از ادای وجه جریمه موی الیه را دوباره خلعت بخشیده بماموریت سابق خود کاشته است.

ونیر اطلاع حاصل نمودیم که میراجد شاه نام نحو یلدار کابل را هم امیر عبدالرحمن خان حبس نموده است ولی میگوید موی الیه پنجاه هزار روپی جریمه داده در این نزدیکی خلاص خواهد شد.

از هندویان نیز پنج شش نفر توقیف شده است. منشی میران هم محبوس شده است از جانب امیر سپارش شده است تا اینکه هر کدام بیست و پنجاه هزار روپی نهند خلاص شوند.

(میسر پالو) نام یک نفر هندو که رسانیدن لوازمات عسکری حکومت افغانستان را در عهده داشت نیز به بند محبوس گردیده بموی الیه نیز فهمانیده اند که تا مبلغ کمی بطور فدیة ندهد آزاد نخواهد گردید.

خلاصه از کابل و حوالی آن امنیت و آسایش بکلی برداشته شده است. هیچیک از اهالی از مال و جان خود خاطر جمعی ندارند. هندویان که در آنجا بودند عیال و اولاد خودشان را در حین مراجعت قشون انگلیس به (پشاور) فرستاده بودند اکنون خودشان نیز در هنگام فرصت از آنجا بیرون میروند.

بطور غیر رسمی آگاهی حاصل نمودیم که از تبریز تلگرافنامه بپاب عالی رسیده و در آن نوشته بوده است که در اطراف (ارومی) اقبال الدوله و حاجی تیمور پاشا خان شیخ عبیداه را محاصره

نموده اند. فرزند شیخ نیز زخم مهلکی داشته است. تاکنون مار از این مطلب اطلاع درستی حاصل نشده است بعد از تحقیق مراتب کیفیت را در نسخه روز دوشنبه آینده خواهیم نوشت. ولی بموجب کاغذهایی که از ایران رسیده است مقصود اصلی و اقدامات مشارالیم از اول کار مصروف بر این بوده است که بلکه شیخ را زنده گرفتار نمایند. باری صحت این فقره در این زودی معلوم خواهد گردید.

(مسیو قله مانسو) از اعضای مجلس مبعوثان فرانسه در شهر (مارسیل) خطاب خوانده ضمناً (مسیو کانتا) رئیس مجلس مبعوثان فرانسه را مورد مؤاخذه نموده گفته است که مسیر کانتا در بار فرانسه را بر نفوذ خود آورده میخواهد در پیشرفت مقاصد خود هیئت دربار را آلت قرار بدهد.

(مسیو قله مانسو) این حرکت مسیو کانتا را بعنوان (مخاطرات حکومت خفیه) یاد نموده پولیتیک خارجیة مسیو کانتا خصوصاً هواخواهی او را از یونانیان مذموم دانسته میگوید اینکه نزدیک شده بود که جنرال (توماس) از جانب دولت فرانسه بماموریت مخصوص بوزنستان فرستاده شود نیز از نتایج اقدامات و تصورات مسیو کانتا بود ولی در ثانی بجهت اعتراضات بی دردی اخبار نامهای این اقدامات بتأخیر افتاده ممکن نشد که از قوه بفعل آید.

(مسیو قله مانسو) در پایان خطابه خود اظهار داشته است که دولت فرانسه بقوت تمام هوا خواه صلح و مسالمت است در نمایش بحری هم اشتراک نخواهد نمود.

در اخبار نامه (ایران) دیده شد

دولت ژاپن که از دول مشرق زمینی و در قمتی از اقلیم وسیع آسیا واقع است این اوقات برای حصول روابط مودت و دوستی و ارتباط با دولت علیه ایران مامور مخصوصی بدر بار معدن دار همایون روانه

داشته این مامور مخصوص که مرد دیشان دانشمند و موسوم به (یوشیدا مسخرو) میباشد به همراهی (یوکویا ماکوئی بحرو) مترجم و (فور کاوا نولویش) سلطان مهندس و چهار نفر تاجر ژاپنی روز دوشنبه بیست و هشتم جادای الثانیه در بندر بوشهر از کشتی دولت ژاپن خارج شده و کار گذاران حکومت بوشهر بوجهی شایسته ولایتی ایشانرا پذیرفتند و پس از چند روز اقامت عازم شیراز گردیده در پیشتر نیز کاشیکان حکمرانی مراسم اعزاز را نسبت بمامور مخصوص و همراهان مرعی و منظور داشتند پس از چهل و پنج روز توقف در شیراز عزیمت دارالخلافه کرده پس از ورود و وصول مشمول توجهات کامله امنایه دولت جاوید عدت روز افزون گردیده با شرایط پذیرائی و رعایت لوازم ملاطفت و مهر بانی مشارالیم را در باغ ایلمحانی که از باغات مبارکات دولتی است منزل دادند.

روز دوشنبه بیست و یکم شهر شوال المکرم پنج ساعت بغروب آفتاب مانده میرا عبده خان مستشار وزارت خارجه بادودستگاه کالسکه دولتی بساغ ایلمحانی رفته مامور مخصوص و همراهان او را بدر بار اعظم آورد صدیق الملک ایشانرا در تالار شمس العماره بحضور باهرالنور مقدس مشرف ساخت و عرض کرد مامور مخصوص اعلیحضرت امیراطور ژاپن برای درک شرف حضور مکارم ظهور اعلیحضرت اقدس همایون مشرف میشود و پس از بنیل تفقدات شاهانه مامور مخصوص مشارالیه خطاب بمضمون ذیل بعرض حضور معدلت ظهور اقدس رسانید.

صورت خطابه

بحضور اقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاه ممالک ایران معروض میدارد من خود را نهایت خوش بخت میدانم که بواسطه انتخاب این ماموریت کمال افتخار را حاصل نموده و از جانب اعلیحضرت امیراطور ژاپن مامور شده ام که میل صادفانه و منتهای آرزوی ولی نعمت جلیل القدر خود را بجهت صحت و خوشوقتی اعلیحضرت شما و امنیت و شرف و ترقی دولت و مملکت اعلیحضرت همایون تقدیم نمایم و من بجهت اعلیحضرت امیراطور ژاپن و دولت ایشان و کلیه ملت ژاپن افتخار مخصوص میدانم که اعلیحضرت اقدس همایون مرا مفتخر و امروز بحضور مبارک خودشان مشرف فرموده اند

وا از جانب پادشاه خود و دولت ایشان از خداوند متعال مسئلت می‌نمایم که وجود مبارک آن اعلی حضرت همایون را محفوظ فرماید که بجهت ممالک ایران سلطنت ایشان نعمتی است که پروردگار عالم عطا فرموده است بر همه کس حتی بر ساکنین اقصی بلاد ممالک ما معلوم و هویداست که سلطنت اعلی حضرت اقدس همایون شمارا استعداد و مقاصد خیریه ایست که اثر آن نه تنها در ایران بلکه در ممتنا نقطه دنیای تمدن ظاهر گردیده است و همچنین کاملاً آشکار است که خوشوقتی رعایای اعلی حضرت شما و ترقی ممالک و توسعه اقتدار ایشان روز بروز در تزايد می‌باشد ولی نعمت جلیل القدر من مرا بجزاز فرموده که عرض نمایم منتهای امید و آرزوی صادقانه ایشان اینست که روابط مودت آمیز دولتی که از شرفیابی من بحضور مبارک و درک این موهبت بیشتر مستحکم شده تا آخر مستدام بوده و بجهت دولتی اسباب خوشوقتی و فواید گردد و آخر الامر بعرض میرسانم که اعلی حضرت امپراطور دولت ایشان و جمیع ملت ژاپن امیدوار و متنی هستند که ترقی و حکمرانی با افتخار و امنیت مردمانی که در تحت فرمان اعلی حضرت اقدس شاهنشاهی هستند چندین هزار سال باقی بماند و از بد عمر طویل بآن اعلی حضرت همایون کرامت فرماید و تفضلات خود را نسبت بوجود مسعود مبارک دائمی و آسایش کامل به ایام آتی اعلی حضرت ارزانی دارد.

اعلا حضرت همایون شاهنشاهی نیز در جواب اظهار کمال مودت و دوستی با اعلی حضرت امپراطور ژاپن فرموده و شخص مامور را مورد مرحمت و التفات مخصوص داشتند.

بقیه کاغذیست که بسیر هنری راولنسون نوشته شده است از رساله (رؤدوموند) ترجمه میشود. * * * * *
از شماره ۴۵

بنی‌راست است که قشون انگلیس آنوقت آنچه از علم و جسارت و سایر چاره‌هایی که یک ملت بزرگ میتواند داشتند باز خواهند داشت لکن غافل هستید از اینکه همین قشون انگلیس در مقابل خود همه اسباب و تدابیر هجومی یکدولت بزرگ دیگری را خواهد دید علاوه معاونت همه کینه و تعصب و عدد نفوس و آنچه که وسعت

قطعه بزرگ آسیا میتواند بر دوریک لشکری جمع بکند بر فرض قبول هم (زیرا که خالی از احتمال نیست) که فتح و نصرت بروی بیرق شما خندید و شما غلبه کردید. * آیا از این چه غم می‌خواهید برداشت. * زیرا که بلاشک قشون انگلیس روسهارا تا بحر خزر تعاقب نخواهد کرد. * بلی اگر ایرانیها همه عهد شما بودند و بخصوصه ترکها هم درید اقتدار دولت ایران مانده بود البته آنوقت عقب نشستن بر لشکر روس مصیبت عظمی میشد. * اما چون خود انگلیسها پیش از وقت بعضی اقدامات دست نزدند که بر جگر همین طوایف زخم کاری زده و اینها را مجبور بر سعادت حال روسها مقید ساختند. * بنابراین قشون روس در صورت مغلوبیت با کمال اطمینان خاطر و امنیت تمامی که از معاونت تمامی اهل مملکت دارد بدون هیچ دغدغه بانهایت استراحت و سکونت خیال عقب می‌نشیند که برود تازه نفس شده بتدارکات کافتر و بهتر باز گردد.

راستی میخواهم که یکی بر من بگوید صرفه این در یکجاست که قشون انگلیس را میرید در مثل هرات جایی بهلاکت و بمعرض خطر می‌اندازید میدانم سبب این است که شما همیشه محل کلید هندوستان را در این شهر خوش بخت قرار داده‌اید اما عزیز من سیر هزاری نه چنین است خودتان انصاف و اذعان بفرمایید آیا از تصور این خیال خام خودتان خشناک نمیشوید که این عبارت بجوفه و خالی از معنی مدتهای مدیدی بر پولیتیک یک ملت بزرگ مانند انگلیس بعنوان دلیل اخری اقامه گردد. * هرات کلید هند باشد حاشا و کلا. زیرا که کلید هند هیچوقت و ابدا مقید به تسخیر هرات نیست. * بلی چیزی که در این میان حقیقت دارد این است که آینده مملکت منوط بر قرارداد شورای زرای انگلیس است. * باین معنی که هرگاه وزرای اندولت باقتضای تاثیرات پولیتیک قدیم و اجدادی بحالت لغزش پادر روی دامنه می‌شومند گذاشتند و بیرق انگلیس را مجزوما در بالای سکنرهای هرات بزنند آنوقت بلاشک هرات کلید هندوستان میشود پس بیاید به بینیم در صورتیکه قطعاً بیرق انگلیس در هرات افراخته شد نتیجه چه خواهد شد. * خیلی ممکن خواهد شد که قشون روس بیست دفعه در آنجا شکست

بخورد بدون اینکه بمملکت و دولت روس صدمه معنایی وارد آید.

اما یکدفعه تنها غلبه باروس باشد و هرات بدست آنها بیفتد در این صورت آیا هیچ بنصورها می‌آید که خلعت اثر چنین حادثه در افکار مشتعل ملت آسیاچه خواهد بود.

پس مقدرات قطعه تمام آسیا را در آینده هندوستان منحصر محدود ساختن و این آینده را هم در مثل هرات جای غیر معنایی مرکوز داشتن نه تنها یک خطای بزرگی است بلکه یک کنشاهی است که نه آسیا و نه اروپا آنرا هرگز عفو نخواهند کرد کلید و آینده هندوستان در قطعه آسیا آنجایی است که چون انگلیس در آنجا شکست قطعی بخورد و ممکن نیست که سرداران انگلیس پس از یک شور و مذاکره فیه حربه بتوانند نقطه هرات را معرکه جنگ قطعی قرار بدهند.

پس دوست عزیز من سیر هزاری با اعتقاد من آن عقول باجسارتی که امروز در صدد اصلاح خطاهای پولیتیک ماضیه شما هستند خیلی حق دارند. * بلی حدودی را که برای شما علما لازم است نگهدارید ولی دیگر بالاتر از آن تجاوز نفرمایید. * خصوصاً بستوه نیاوردن ملت را که طبیعت عالم آنها را بر شما معاهد و دوست قرار داده است. * و همچنین آنها را دلیل نکنید و اینقدر بنظر حقارت آنها را نه بینید. * زیرا چنان می‌بینم که زمان کشتی‌گیری و جنگ خطرناک آخر نفس زیاده بر آنکه متصور است نزدیک شده است. * و چاره‌های تدافعی و تقابلی در این جنگ خیلی باسطوت و دهشت خواهد بود. در این جنگ صرفه بردن نه بجزرات و جسارت منوط و نه بعلم و ادوات حربه داشتن موقوف خواهد بود. * زیرا که همه این فقرات قابل موازنه و آزمایش است. * پس فتح و نصرت بآن دولت خواهد بود که بتواند در جذب آینده ملل واسطه بر طرف خود موفق بشود.

(انتهی)

طاهر